

SK

COM(2008)XXX

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 13.11.2008

KOM(2008) 768 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Veterná energia na mori:

**Opatrenia potrebné na splnenie cieľov v oblasti energetickej politiky na rok 2020 a
ďalšie obdobie**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Veterná energia na mori:

Opatrenia potrebné na splnenie cieľov v oblasti energetickej politiky na rok 2020 a ďalšie obdobie

1. VETERNÁ ENERGIA NA MORI – OBROVSKÉ NEVYUŽITÉ PRÍLEŽITOSTI

Veterná energia bude hrať ústrednú úlohu pri plnení cieľov novej energetickej politiky v Európe. V súčasnosti elektrická energia získavaná z vetra iba v niekoľkých členských štátoch predstavuje významný podiel celkovej výroby elektrickej energie, ale jej význam neustále narastá: viac ako 40% všetkých nových kapacít na výrobu elektrickej energie pripojených do európskej energetickej siete v roku 2007 je z veternej energie, čím sa veterná energia po zemnom plyne stáva najrýchlejšie rastúcou technológiou na výrobu elektrickej energie¹. Podľa modelového scenára v druhom strategickom energetickom prieskume² sa očakáva, že veterná energia bude do roku 2020 predstavovať viac ako tretinu celej výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, a do roku 2030 to bude takmer 40 %, čo zodpovedá akumulovaným investíciám vo výške najmenej 200 až 300 miliárd EUR (alebo približne štvrtine všetkých investícií do elektrární) do roku 2030.

Pozemná veterná energia bude aj v najbližšej budúcnosti dominantná, ale čoraz väčší význam budú získavať zariadenia na mori. V porovnaní s veternou energiou na zemi je veterná energia na mori komplexnejšia a finančne náročnejšia³ na inštaláciu a údržbu, ale má aj niekoľko kľúčových výhod. Sila vetra na mori je obvyčajne väčšia a stabilnejšia ako na zemi, čo vedie k významne vyššej produkcii na jednu inštalovanú výrobnú jednotku. Pri výstavbe na mori môžu byť veterné turbíny väčšie ako na súši z dôvodu logistických problémov pri preprave veľmi veľkých komponentov turbín z miesta výroby po ceste do miesta inštalácie na súši. Existuje nakoniec menšia pravdepodobnosť, že veterné parky na mori spôsobia obavy medzi susediacimi občanmi a ostatnými zainteresovanými stranami, pokiaľ nezasahujú do konkurenčných námorných činností alebo dôležitých záujmov morského prostredia.

Vietor nad európskymi morami predstavuje obrovský a prirodzený zdroj čistej a obnoviteľnej energie. Produkovaním elektrickej energie bez fosílnych palív a vytváraním pracovných miest a rastu v sektore, v ktorom majú európske podniky celosvetovo vedúce postavenie, **môže veterná energia na mori významne prispieť k všetkým trom kľúčovým cieľom novej energetickej politiky:** znížiť emisie skleníkových plynov, zaistiť bezpečnosť dodávky elektrickej energie a zlepšiť konkurencieschopnosť EÚ.

¹ Zdroj: „Čistá energia“, autor: Európske združenie pre veternú energiu (EWEA).

² KOM(2008) XXX

³ Pozri porovnanie nákladov na technológiu v SEK(2008) xxx.

V zmysle fyzickej energie by veterné zdroje mohli teoreticky pokryť celý dopyt po elektrickej energii v Európe. Na druhej strane však nestálosť vetra spolu s ďalšími technickými, politickými alebo ekonomickými problémami a obmedzeniami prakticky určujú tempo a rozsah, v ktorom je možné tento výrazný potenciál využiť. V súčasnosti ostáva potenciál veternej energie na mori vo veľkej miere nevyužitý. Dokonca aj bez zohľadnenia potenciálneho využitia založeného na plávajúcich základoch v hlbokjej vode je **pravdepodobný potenciál využiteľný do roku 2020 asi tridsať- až štyridsaťkrát väčší, ako je súčasná inštalovaná kapacita⁴, pričom v horizonte roku 2030 by to mohlo byť až 150 GW⁵ alebo asi 575 TWh.** Na využitie tejto príležitosti je potrebná proaktívna politika.

2. NOVO VZNIKAJÚCI TRH ČELÍ MNOHÝM VÝZVAM

2.1. Skvalitnenie celkového rámca je už na ceste

Tak ako ostatné technológie obnoviteľných zdrojov energie aj veterná energia na mori si vyžaduje jasné, stabilné a výhodné rámcové podmienky, ak má dosiahnuť svoj potenciál v konkurencii konvenčných zdrojov energie. Na úrovni EÚ to doteraz ako hlavné regulačné nástroje zabezpečovali všeobecné právne predpisy v oblasti vnútorného trhu s elektrickou energiou⁶, smernica o elektrickej energii z obnoviteľných zdrojov⁷, smernica EÚ o systéme obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov⁸ a usmernenia Spoločenstva týkajúce sa poskytovania štátnej pomoci na ochranu životného prostredia⁹.

Platný rámec bol vytvorený v rámci „tretieho balíka o vnútornom trhu s energiou“ z októbra 2007¹⁰ a v rámci „balíka opatrení pre oblasť energetiky a klímy“ predloženého v januári 2008¹¹. **Včasným prijatím a implementáciou týchto dvoch balíkov sa umožní hlavný príspevok EÚ k podpore veternej energie na mori a obnoviteľnej energie vo všeobecnosti.** Navrhovanými zlepšeniami sú záväzné ciele, nástroje na podporu silnejšej regionálnej spolupráce medzi energetickými regulátormi a medzi prevádzkovateľmi energetických sústav, ako aj tvrdšie požiadavky na členské štáty týkajúce sa zjednodušenia ich plánovacích a schvaľovacích postupov, poskytovania prístupu k sieti a znižovania administratívnych prekážok.

Napriek tomu **určité prekážky osobitným spôsobom alebo v istom rozsahu ovplyvňujú projekty v oblasti veternej energie na mori.** V nadväznosti na verejnú konzultáciu so

⁴ Z 56,5 GW inštalovaných v EÚ na konci roku 2007 predstavovalo iba 1,1 GW energiu vyrobenú na mori (Zdroj: EWEA).

⁵ Modelové práce realizované v rámci druhého strategického energetického prieskumu predpokladajú zhruba 31 GW do roku 2020. Podľa odhadov EWEA uverejnených v marci je to 20 GW (nízky odhad), 35 GW (stredný odhad) alebo 40 GW (vysoký odhad) do roku 2020 a 40 (nízky), 120 (stredný) alebo 150 GW (vysoký) do roku 2030. Odhad európskej environmentálnej agentúry podľa nezávislých zdrojov sa očakáva koncom roka 2008.

⁶ Ú. v. ES L 176, 15.7.2003.

⁷ Ú. v. ES L 283, 27.10.2001.

⁸ Ú. v. ES L 275, 25.10.2003, s. 32.

⁹ Ú. v. EÚ C 82, 1.4.2008, s. 1.

¹⁰ http://ec.europa.eu/energy/electricity/package_2007/index_en.htm

¹¹ http://ec.europa.eu/energy/climate_actions/index_en.htm

zainteresovanými stranami uskutočnenú začiatkom roka 2008¹² Komisia určila štyri kľúčové oblasti, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť.

2.2. Sektor, ktorý čelí osobitným priemyselným a technologickým problémom

V porovnaní s veternou energiou získavanou na zemi je veterná energia na mori ešte vždy relatívne drahá a technologicky nerozvinutá. V niektorých z prvých projektov išlo prevažne o uplatnenie mierne upravených pozemných technológií na mori, ktoré narazili na neočakávané technické problémy, napríklad spoľahlivosť turbínových komponentov ako prevodov a transformátorov. To spôsobilo, že investori sa na podobné projekty pozerajú s väčšou opatrnosťou, **sťažilo to prístup k financovaniu projektov** a zvýšilo ceny v dôsledku rizikového poistného vyžadovaného zo strany investorov. Rovnako aj doterajšie skúsenosti dokazujú význam zníženia nákladov na inštaláciu, prevádzku a údržbu, ktoré sú oveľa vyššie v ťažšom a horšie prístupnom morskom prostredí ako na zemi.

Súčasná štruktúra priemyslu naďalej komplikuje túto situáciu. V súčasnosti iba niekoľko výrobcov turbín má dlhodobé a rozsiahle skúsenosti so strojmi používanými v zariadeniach na mori – toto znižuje úroveň konkurencie a inovácií a ďalej zvyšuje rozdiel v nákladoch v porovnaní s veternou energiou získavanou na zemi. Okrem toho existujú **nedostatky na rôznych miestach v zásobovaní reťazci** – kľúčovými prekážkami sú obmedzená dostupnosť turbínových komponentov, cenovo dostupné plavidlá na inštaláciu, vhodné prístavné zariadenia a podobné vybavenie a infraštruktúra, ako aj nedostatok vzdelaných pracovníkov s potrebnou kvalifikáciou.

Existujúce technológie budovania základov sú obmedzené na relatívne plytké vody (obvyčajne menej ako 30 metrov hlboké). Široké zavádzanie veternej energie získavanej na mori by sa veľmi uľahčilo prostredníctvom technológií, ktoré je možné použiť v hlbokéj vode, ale cenovú efektívnosť riešení je potrebné stále preukazovať pri praktickom použití.

Momentálne súťaží **veterná energia na mori na jednej strane s veternou energiou na zemi o existujúcu výrobnú kapacitu turbín a na druhej strane s priemyslom využívania ropy a zemného plynu o existujúce zariadenia a odborné znalosti týkajúce sa získavania energie na mori**. V tomto tlaku z dvoch strán bojujú priekopníci o to, aby sa z menšinového trhu stalo rozvinuté odvetvie, pretože investori sú opatrní, keď majú v značnom rozsahu investovať do výskumu a vývoja a do požadovaného zvyšovania kapacity zásobovacieho reťazca, pokiaľ technológia ešte stále stúpa po krivke učenia.

2.3. Nedostatok integrovaného strategického plánovania a cezhraničnej koordinácie

Na rozdiel od územného plánovania na súši **majú členské štáty vo všeobecnosti obmedzené skúsenosti a niekedy neadekvátne štruktúry a pravidlá riadenia týkajúce sa integrovaného územného plánovania v oblasti morského prostredia**. Nedostatok procesov, ktoré by sa súčasne zaoberali priestorovým rozložením zdrojov veternej energie, obmedzeniami zo strany ostatných morských činností alebo záujmov a aspektmi elektrickej siete má tendenciu zvyšovať neistotu a riziká oneskorenia alebo neúspechu projektov realizovaných na mori. To sa týka aj ďalších oceánskych zdrojov obnoviteľnej energie ako energia z prílivov a vln.

¹² Zhrnutie reakcií na túto konzultáciu je k dispozícii na http://ec.europa.eu/energy/res/consultation/offshore_wind_energy_en.htm.

Navyše **neexistencia prístupových bodov do elektrických sietí na mori vedie k neistotám vzhľadom na možnosť pripojenia na sieť alebo s tým súvisiacimi nákladmi** a vytvára tak ďalšie riziká projektov realizovaných na mori.

V pozitívnejšom zmysle môžu projekty realizované na mori predstavovať príležitosť na vytvorenie vedení, ktoré by spájali nové výrobné kapacity a vytvorili alebo zvýšili by prenosovú kapacitu medzi jednotlivými regiónmi v rámci vnútorného trhu s elektrickou energiou. Takéto **potenciálne synergie medzi projektmi na mori a cezhraničnými prepojavacími vedeniami sa však v súčasnosti nevyužívajú**¹³. Jedným z dôvodov sú dodatočné komplikácie, ktoré sú spojené s cezhraničnou spoluprácou. Ide napríklad o nutnosť zaoberať sa rôznymi plánovacími a regulačnými režimami. Bez cezhraničnej koordinácie však existuje riziko, že sieťové investície nebudú optimálne, t. j. bude sa ne nazerať skôr z pohľadu individuálnych projektov ako zo systémového pohľadu. Projekty realizované na mori, ktoré sú závislé na cezhraničných prepojavacích vedeniach sú tak citlivejšie na neistoty, ktoré vyplývajú z rozdielnych regulačných režimov ako systémy podpory a pravidlá návratnosti nákladov na sieťové investície.

Potreba lepšej cezhraničnej spolupráce sa neobmedzuje iba na plánovanie a rozvoj sietí, ale týka sa aj prevádzky a riadenia sústav. Narastajúci podiel veternej energie získanej na mori môže mať dôsledky, ktoré je potrebné zohľadniť v stratégiách riadenia preťaženia sietí a v plánoch na vyrovnanie výroby a dopytu ako aj prostredníctvom zlepšených mechanizmov cezhraničného obchodu a trhov s vyrovnávacou energiou.

2.4. Nedostatočná výmena vedomostí a informácií bráni hladkému uplatneniu právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia

Výroba elektrickej energie na mori je pre väčšinu členských štátov relatívne nový alebo dokonca neexistujúci fenomén a skúsenosti s uplatňovaním právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia týkajúcich sa týchto projektov, ako je napríklad smernica o ochrane voľne žijúceho vtáctva¹⁴, smernica o ochrane prirodzených biotopov¹⁵ a smernica o posudzovaní vplyvu na životné prostredie¹⁶, sú stále pomerne zriedkavé. V praxi to znamená, že stavitelia týchto projektov na mori čelia ďalším neistotám, ktoré môžu viesť k väčšiemu oneskoreniu a zvýšeným nákladom.

Jedným z faktorov, ktorý zbytočne marí projekty na mori, je **oneskorenie členských štátov, pokiaľ ide o určenie ochranných oblastí v rámci morského prostredia podľa smernice o biotopoch a smernice o vtákoch**. Neidentifikovaním týchto oblastí sa zvyšuje neistota súvisiaca s možnou vhodnosťou príslušného miesta na výstavu veterných parkov. Bez toho, aby boli známe potrebné údaje o morských ekosystémoch a informácie o výskyte citlivých alebo chránených biotopov a druhov, môžu sa postupy posúdenia vplyvu a schvaľovania predĺžiť a stať sa predmetom sporov.

Ďalší faktor sa týka informovanosti o aktuálnych vedomostiach v oblasti vplyvu veterných parkov na prirodzené biotopy a druhy. Takéto informácie sa musia budovať a vymieňať systematickejšie, aby sa tak uľahčilo posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Napriek

¹³ Charakter týchto možných synergií je dobre vysvetlený v nedávnej správe konzultantskej firmy 3E: Pozri [http://www.greenpeace.org/eu-unit/press-centre/reports/A-North-Sea-electricity-grid-\(r\)evolution](http://www.greenpeace.org/eu-unit/press-centre/reports/A-North-Sea-electricity-grid-(r)evolution)

¹⁴ Ú. v. ES L 103, 25.4.1979.

¹⁵ Ú. v. ES L 206, 22.7.1992.

¹⁶ Ú. v. ES L 175, 5.7.1985.

tomu, že existuje významné a stále rastúce množstvo vedeckej literatúry, veľká väčšina z nej vznikla iba nedávno a nepoznajú ju mnohé miestne, regionálne a vnútroštátne orgány a zainteresované strany. **V tejto situácii stavební investori riskujú, že budú podliehať neprimeraným a nákladným požiadavkám na posudzovanie vplyvu a monitoring,** ktorým by bolo možné sa vyhnúť, keby sa zohľadnili najmodernejšie vedomosti.

2.5. Riešenie úzkych miest a vyrovnanie bilancie elektrickej energie v rámci pozemných elektrických sietí

Z niekoľkých dôvodov **existuje tendencia, že výroba elektrickej energie z projektov na mori bude menej geograficky rozptýlená** ako výroba elektrickej energie z veternej energie na súši a veľa ďalších technológií na báze obnoviteľných zdrojov.

V prvom rade sa v prípade nutnosti vybudovať určené sieťové prípojky s miestami ďaleko na mori zvyšuje význam úspor z rozsahu, keď chcú byť tieto projekty realizované na mori konkurencieschopné (predovšetkým v prípade regulačných režimov, kde sa náklady na pripojenie hradia skôr zo strany stavebných investorov ako prostredníctvom systémových poplatkov). Už len táto skutočnosť znamená, že projekty na mori majú tendenciu byť väčšie ako projekty na súši.

Po druhé, celý objem elektrickej energie produkovanej na mori sa vyrába v oblastiach bez akéhokoľvek dopytu (snáď s výnimkou určitej spotreby na plošinách na ťažbu ropy a zemného plynu), takže všetky napájacie miesta vyrobenej elektrickej energie sú sústredené na pobreží.

V prípade scenára s rozsiahlym rozvojom veternej energie vyrábanej na mori **to bude predstavovať problém pre schopnosť kapacity existujúcej sústavy vytvoriť rovnováhu medzi výrobou a dopytom a prenášať elektrickú energiu do stredísk spotreby**, z ktorých mnohé sa nachádzajú na pevnine. V niektorých členských štátoch, predovšetkým v Nemecku, už existujú alebo sa očakávajú úzke miesta v prípade významného rozšírenia kapacity veternej energie v Severnom mori. Potreba vybudovania ďalšej prepojovacej kapacity bola okrem iného dokázaná aj v nemeckej štúdii Dena I¹⁷.

3. ĎALŠÍ POSTUP

3.1. Investovanie do budúcej konkurencieschopnosti priemyslu veternej energie v EÚ

Aby sa veterná energia získavaná na mori dostala z tieňa svojich najbližších konkurentov v boji o investície, t. j. veternej energie získavanej na pevnine a ťažby ropy a zemného plynu na mori, bude si to v nasledujúcich desaťročiach vyžadovať osobitnú snahu o vytvorenie technológie a infraštruktúry zásobovacieho reťazca. **Európsky strategický plán energetických technológií (plán SET)**¹⁸ predložený v roku 2007, ktorý schválila Európska rada v marci 2008, predstavuje spoločne so **siedmym rámcovým programom v oblasti**

¹⁷ www.offshore-wind.de/page/index.php?id=2605&L=1

¹⁸ KOM(2007) 723 v konečnom znení, 22.11.2007.

výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (FP7)¹⁹ a Programom Inteligentná energia (IEE)²⁰ celkový rámec EÚ, v ktorom by sa mali tieto výzvy riešiť.

V pláne SET sa ako hlavná výzva splnenia cieľov do roku 2020 určilo zdvojnásobenie výkonu najväčších veterných turbín, pričom vedúcou aplikáciou bude veterná energia na mori, a navrhla sa **európska priemyselná iniciatíva v oblasti veternej energie**. Jej cieľom je podporovať uvádzanie na trh a zníženie nákladov na veternú energiu, keďže však veterná energia na pevnine už patrí medzi najkonkurencieschopnejšie technológie, Komisia sa domnieva, že **veterná energia na mori by mala byť kľúčovou prioritou tejto iniciatívy**. Kým toto odvetvie priemyslu môže byť v pokušení profitovať v súčasnosti z výhod rozvíjajúceho sa trhu s veternou energiou na pevnine, investície do zariadení na mori budú rozhodujúcim faktorom pre udržanie vedúcej pozície EÚ vo svete v oblasti technológií a pripraví pôdu pre nové exportné trhy. Aj na ďalších súvisiacich trhoch dôjde k dôležitému pozitívnemu efektu „preliatia“, príkladom čoho je moderná káblová technológia založená na vysokonapäťovom jednosmernom prenose (HVDC), kde má európsky priemysel jedinečný potenciál²¹.

Z týchto dôvodov začala **Komisia vo svojom pracovnom programe pre oblasť energetiky na rok 2009 klásť v rámci FP7 väčší dôraz na veternú energiu získavanú na mori**. Strategický výskumný plán²² technologickej platformy pre veternú energiu (TP Wind)²³, ktorý bol uverejnený v júli 2008, obsahuje návrhy oblastí s prioritou výskumu veternej energie na mori, ktoré sú vítaným príspevkom k ustanoveniu priorít a koordinovaniu budúceho úsilia EÚ a jednotlivých členských štátov v oblasti výskumu. V tomto kontexte sa od očakáva, že členské štáty naďalej budú využívať príležitosti, ktoré ponúkajú kohézne fondy v oblasti výskumu a rozvoja.

Ako sa uvádza v strategickom výskumnom programe, **existujú pochybnosti o primeranosti súčasnej úrovne podpory výskumu veternej energie vrátane veternej energie na mori vzhľadom na nové ambiciózne smerovanie európskej energetickej politiky** a Komisia bude túto záležitosť ďalej posudzovať v rámci oznámenia o financovaní technológií s nízkym obsahom uhlíka, ktoré bolo ohlásené v pláne SET. V rovnakom kontexte **sa v rámci priemyselnej iniciatívy budú posudzovať možnosti kombinácie verejných zdrojov a zdrojov tohto odvetvia, ako aj ďalších súkromných zdrojov**, aby sa venovala dostatočná pozornosť aspektom v súvislosti s otvoreným morom.

Pokiaľ ide o kvalifikovaných zamestnancov, inštalačné plavidlá a ďalšie špecializované zdroje, v súčasnosti ťahá veterná energia získavaná z mora za kratší koniec v porovnaní so sektorom výroby ropy a zemného plynu. Časom však **spoločné črty obnoviteľných zdrojov na mori a priemyslu ropy a zemného plynu môžu byť prínosom, ak sa využijú príležitosti v pobrežných oblastiach a dôjde k riadenému, postupnému prechodu na nové energie**. Veľa regiónov v Európe už teraz realizuje potenciál vytvárania nových pracovných miest, rastu a hospodárskej obnovy, ktorý spočíva v presune existujúcich schopností a zdrojov z upadajúcich sektorov rybného priemyslu, výstavby lodí a prístavov a ostatných potenciálne relevantných sektorov priemyslu. Kým vysoké ceny ropy budú pravdepodobne určitý čas podporovať ďalšie investície do európskej produkcie ropy a

¹⁹ Ú. v. EÚ L 412, 30.12.2006, s. 1.

²⁰ Ú. v. EÚ L 310, 9.11.2006, s. 15.

²¹ Pozri napríklad „Iniciatíva Electra“: http://ec.europa.eu/enterprise/electr_equipment/electra.htm.

²² www.windplatform.eu/92.0.html

²³ www.windplatform.eu

zemného plynu, výroba dosiahla vrchol a je čas začať plánovanie prechodu a využívania nových potrebných zručností. Programy EÚ ako program Inteligentná energia – Európa a programy v rámci politiky súdržnosti sa v súčasnosti využívajú na financovanie projektov, pričom sa používa proaktívny prístup pri prechode na obnoviteľné zdroje energie a podpore rozvoja veternej energie na mori²⁴.

3.2. Prijatie strategickejšieho, koordinovanejšieho prístupu k rozvoju projektov veternej energie na mori

Ako už bolo vysvetlené, na nákladovo efektívne využitie zdrojov veternej energie v Európe bude potrebný strategickejší a koordinovanejší prístup a v tomto kontexte môže úlohu zohrávať aj niekoľko plánovacích nástrojov a fór na úrovni EÚ alebo regiónov.

Z hľadiska zdrojov obnoviteľných energií Komisia navrhla, aby nová smernica o energii z obnoviteľných zdrojov obsahovala záväzok členských štátov vypracovať národné akčné plány²⁵. Členské štáty tak budú mať príležitosť vytýčiť konzistentný rámec týkajúci sa podielu jednotlivých zdrojov obnoviteľných energií a technológií. V tomto kontexte by bolo vhodné, aby členské štáty v prípade obnoviteľných zdrojov energie na mori ustanovili ich očakávaný podiel pre svoj cieľ v roku 2020.

Z hľadiska morského prostredia bude zavedenie nedávno prijatej **smernice o morskej stratégii**²⁶ príležitosťou pre členské štáty, aby vo svojich celkových hodnoteniach tlaku a vplyvu na morské prostredie zohľadnili veterné parky na mori a pravdepodobnosť ich vplyvu na dosiahnutie cieľov smernice týkajúcich sa „dobrého environmentálneho stavu“. V tomto kontexte aj **regionálne morské dohovory** (OSPAR, HELCOM, MAP, BSC atď.) môžu pomôcť k lepšej koordinácii a veľa sa už urobilo napríklad v súvislosti s hodnoteniami vplyvov na životné prostredie²⁷.

Z hľadiska elektrickej siete budú dôležitými nástrojmi koordinácie regionálna spolupráca v rámci novej **európskej siete prevádzkovateľov prenosovej sústavy (ENTSO)** navrhutej v „treťom balíku“²⁸ a ich príslušné plány rozvoja siete a investícií, pričom európski prevádzkovatelia prenosovej sústavy podporujú myšlienku samostatných regionálnych plánov sietí elektrickej energie na mori. **Nová agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov** a existujúce regionálne iniciatívy budú takisto zohrávať dôležitú úlohu pri koordinácii otázok regulácie, aby sa zaistilo zavedenie skvalitnených trhových mechanizmov (vrátane vyrovnávacej elektrickej energie a cezhraničného obchodu) a koordinovanejších, flexibilnejších a výhodnejších podmienok, ktorými by sa podnietili investície do medzinárodných sietí na mori. Navyše **európski koordinátori** vymenovaní na základe usmernení pre TEN-E²⁹ (vrátane koordinátora pre veternú energiu na mori v severnej Európe) dostali konkrétnu úlohu podporovať európsky rozmer určitých projektov tým, že budú uľahčovať cezhraničný dialóg a napomáhať koordinovať vnútroštátne postupy konzultácií so zainteresovanými stranami.

²⁴ Príklady: www.power-cluster.net, www.offshore-power.net a www.windskill.eu.

²⁵ KOM(2008) 19 v konečnom znení, 23.1.2008.

²⁶ Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19.

²⁷ Pozri www.ospar.org a www.environmentalexchange.info.

²⁸ KOM(2007) 528 v konečnom znení.

²⁹ Ú. v. ES L 262, 22.9.2006.

Cieľom je zabezpečiť prepojenie rôznych procesov a zároveň využiť ich špecifické výhody, zdroje a odbornosť. Ako sa vysvetľuje v oznámení Komisie týkajúcom sa integrovanej námornej politiky EÚ³⁰, **dlhodobá vízia riadenia morí musí ísť smerom k skutočne integrovanému námornému územnému plánovaniu**, pričom Komisia predloží na tento účel plán do konca roku 2008. Takýto prístup by mohol poskytnúť rámec na vyváženie a rozhodovanie medzi jednotlivými záujmami odvetví a ustanoviť stabilné podmienky pre investície. **Aby bolo možné včas dosiahnuť tento cieľ, je potrebné urobiť praktické kroky a získať skúsenosti z procesov, ktoré sú výsledkom aktuálnych potrieb s vysokou politickou prioritou v tomto odvetví.**

V tejto súvislosti budú výsledkom súčasnej spolupráce Nemecka, Švédska a Dánska pri hľadaní možností spoločného prepojenia troch veterných parkov, ktoré sa nachádzajú v oblasti Kriegers Flak v Baltskom mori a ktoré silno podporuje európsky koordinátor, cenné skúsenosti o tom, ako spoločne využívať potenciálne sociálno-ekonomické výhody spoločného riešenia, ktoré kombinuje nové veterné parky a prepojovacie vedenia. Komisia bude podporovať a pridá sa k úsiliu európskeho koordinátora spojiť jednotlivé procesy, úrady a zainteresované strany, vytvoriť „najlepšie postupy“ v rámci konkrétnych prípadov a stimulovať vznik podobnej spolupráce aj v iných oblastiach, napríklad v Severnom mori. Komisia zvlášť zabezpečí úzku interakciu s projektmi financovanými zo strany EÚ ako NORSEWiND³¹ a WINDSPEED³².

3.3. Maximalizácia výhod veternej energie na mori pre životné prostredie

Výhody veternej energie ako čistého zdroja elektrickej energie bez emisií skleníkových plynov alebo miestneho znečisťovania vzduchu pre životné prostredie a výhody v zmysle bezpečnosti zásobovania sú široko uznávané a prevažná väčšina Európanov má veľmi pozitívny vzťah k veternej energii³³. Menej známymi, ale takisto významnými aspektmi sú nepoužívanie vody v porovnaní s výrobou elektrickej energie v tepelných elektrárňach a pozitívny celosvetový aj dlhodobý príspevok k zachovaniu biologickej diverzity v zmysle zmiernenia zmeny klímy.

Z lokálneho hľadiska vyvolávajú niekedy jednotlivé projekty znepokojenie kvôli zmenám obrazu krajiny, hlučnosti alebo vplyvu na miestnu biologickú diverzitu a biotopy. V prípade, že sa stavia ďaleko od pobrežia, iba prirodzené prostredie predstavuje potenciálny problém pre veterné parky na mori, pričom skúsenosti ukazujú, že ide o zriedkavé prípady: **monitorovacie programy existujúcich veterných parkov na mori ukázali, že je dosť možné stavať ešte väčšie veterné parky bez významného dosahu na miestnu biologickú diverzitu a biotopy.**

Napriek tomu veterné parky, ktoré nemajú vhodnú polohu, môžu mať vplyv na citlivé druhy a biotopy. Takéto **potenciálne problémy by sa mali identifikovať v ranom štádiu**

³⁰ KOM(2007) 575, 10.10.2007.

³¹ NORSEWiND je nový projekt financovaný zo 7. rámcového programu pre výskum a vývoj, ktorého cieľom je zabezpečiť mapu zdrojov veternej energie v Baltskom, Írskom a Severnom mori s použitím kombinácie tradičných meteorologických stožiarov, pozemných prístrojov na diaľkové snímanie parametrov a satelitných údajov.

³² S podporou programu inteligentná energia – Európa, cieľom WINDSPEED je vytvoriť plán rozmiestnenia veternej energie na mori v strednej a južnej časti Severného mora berúc do úvahy všetky námorné územné interakcie.

³³ Pozri špeciálny Eurobarometer z januára 2007 na http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_262_en.pdf.

prostredníctvom strategických analýz vplyvu a v prípade potreby prostredníctvom vhodných zmierňujúcimi opatrení, ktoré by odstránili alebo minimalizovali všetky významné nepriaznivé vplyvy.

Komisia považuje **súčasnú právnu predpisovú EÚ týkajúcu sa hodnotení vplyvu na prírodu a životné prostredie za vhodný rámec, ktorý je dostatočne flexibilný na riešenie týchto aspektov.** Komisia však uznáva, že usmerňovanie týkajúce sa ich uplatňovania v osobitnom kontexte veterných parkov v chránených alebo citlivých prírodných oblastiach alebo blízko nich by prispelo k istote stavebných investorov, úradov a ostatných zainteresovaných strán. Z tohto dôvodu **útvary Komisie zintenzívnia úsilie o vytvorenie usmernení týkajúcich sa prírody a veterných parkov tak, aby boli hotové najneskôr v roku 2009.** V tomto kontexte sa uvažuje o možnostiach poskytovania, uchovávaní a distribúcie najnovších prehľadov o vedeckých zisteniach týkajúcich sa vplyvu veternej energie na životné prostredie. Komisia navyše bude pokračovať v práci na vytvorení európskej námornej monitorovacej a dátovej siete (EMODNET) s cieľom uľahčiť prístup k údajom, o ktoré sa môžu oprieť hodnotenia vplyvu na životné prostredie.

Ako sa zdôrazňuje, strategické plánovanie umožňuje nájsť rovnováhu medzi rôznymi záujmami pri umiestňovaní veterných parkov na mori. Preto je **určenie morských lokalít v rámci Natura 2000 podľa smernice o vtákoch a smernice o biotopoch dôležité na to, aby stavební investori mali určitú istotu.** Toto určovanie lokalít sa značne oneskorilo a Komisia už pripravila usmernenie, aby pomohla členským štátom pri identifikovaní a výbere morských lokalít. Teraz majú príležitosť členské štáty a **Komisia prijme všetky nevyhnutné opatrenia, aby sa zabezpečilo včasné a riadne určenie týchto lokalít.**

3.4. Integrácia rozsiahleho objemu veternej energie na mori do siete budúcnosti

Je pravdepodobnejšie, že rozsiahly rozvoj veternej energie na mori zapríčini vznik úzkych miest v existujúcej elektrickej sieti, ak sa sieť neprispôsobí zmenám v infraštruktúre výroby elektrickej energie. Európsky koordinátor veternej energie na mori v severnej Európe už skúma tento problém, pričom táto záležitosť je aj predmetom podrobného technického výskumu v projektoch ako TradeWind³⁴ a Európska štúdia o integrácii veternej energie (EWIS³⁵).

Predtým, ako bude k dispozícii lepšia kvantifikácia presného rozsahu a charakteru tohto problému, nie je možné poskytnúť jeho konečné riešenie. Obsahom každej reakcie na tento problém bude pravdepodobne nová prenosová kapacita a príspevok moderných technológií („inteligentná sieť“) vrátane inteligentného riadenia dopytu, skladovania energie (eventuálne prostredníctvom väčšej elektrifikácie odvetvia dopravy) a vo všeobecnosti integrácie sústav.

Zelená kniha o európskych energetických sieťach schválená súčasne s týmto oznámením, pokračovanie v práci zo strany európskeho koordinátora a užšia spolupráca medzi energetickými regulátormi a prevádzkovateľmi prenosových sústav v rámci ustanovení odseku 3.2 však poskytnú pre celú túto debatu vhodný a širší kontext.

³⁴ www.trade-wind.eu

³⁵ www.wind-integration.eu

4. ZÁVERY

Veterná energia na mori je pôvodným zdrojom výroby elektrickej energie s obrovským potenciálom, ktorý je vo veľkom rozsahu nevyužitý. Veterná energia na mori môže a musí významným spôsobom prispieť k splneniu cieľov energetickej stratégie EÚ, a to veľmi výrazným nárastom v porovnaní so súčasnou inštalovanou kapacitou, t. j. rádovo tridsať až štyridsaťnásobný nárast do roku 2020 a stonásobný nárast do roku 2030.

Rozvoj potrebnej technológie a kapacity zásobovacieho reťazca priemyslu a proces plánovania a schvaľovania projektov si vyžaduje určitý čas. Aby bolo možné včas realizovať potrebné investície do roku 2020, toto odvetvie súrne potrebuje viac istoty a stabilné či výhodné rámcové podmienky. Záväzný cieľový podiel energie z obnoviteľných zdrojov vo výške 20 % a balík týkajúci sa energetiky a klímy bude kľúčovým aspektom dosiahnutia uvedeného cieľa, ale členské štáty so zdrojmi veternej energie na mori budú musieť využiť tento rámec a navrhované národné akčné plány na to, aby jasne určili svoje ambície v oblasti veternej energie na mori a prijali nevyhnutné opatrenia.

Pokiaľ ide o Komisiu, bude v plnom rozsahu uplatňovať všetky príslušné existujúce alebo nedávno spustené iniciatívy EÚ tak, ako sa už uviedlo, a takisto v prípade potreby bude robiť ďalšie kroky. Najmä:

- sa bude snažiť **uľahčiť regionálnu spoluprácu** medzi členskými štátmi, energetickými regulátormi, prevádzkovateľmi prenosových sústav (TSO) a ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami, **pokiaľ ide o lokality na výrobu elektrickej energie na mori a plánovanie sietí, pričom sa použijú nástroje, ktoré sú napríklad ustanovené v „treťom balíku“ a koordinačnú platformu založenú európskym koordinátorom** pre pripojenia veternej energie na mori v oblasti Baltského a Severného mora;
- **bude nabádať členské štáty, aby uplatňovali námorné územné plánovanie** založené na princípoch budúcej stratégie územného plánovania s cieľom regulovať konkurujúce spôsoby využívania morí prostredníctvom transparentných procesov rozhodovania a dosiahnuť optimálny výber lokalít;
- bude povzbudzovať prevádzkovateľov prenosových sústav a energetických regulátorov, aby posilnili spoluprácu a čo najskôr zaviedli do praxe **výhodnejšie regulačné podmienky pre investície do medzinárodných sietí na mori**, pre cezhraničný obchod a rozvoj efektívnych trhov s vyrovnávacou energiou;
- **bude klásť dôraz na pobrežný výskum** podľa siedmeho rámcového programu v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (FP7) a v kontexte európskej priemyselnej iniciatívy v oblasti veternej energie a oznámenia o financovaní technológií s nízkym obsahom uhlíka ohlásených v pláne SET **bude preverovať možnosti posilnenia podpory s cieľom urýchliť rozvoj veternej energie a ďalších obnoviteľných energií z mora a ich zavedenie na trh vo svetle nových cieľov energetickej politiky EÚ**;
- bude v budúcich výzvach v rámci opatrení **programu inteligentná energia – Európa** klásť dôraz na to, aby odstránila hlavné prekážky nesúvisiace s technológiami, ktoré bránia využívaniu veternej energie na mori;
- dokončí konkrétne **usmernenie o uplatňovaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa ochrany prírody v kontexte veterných parkov a prijme všetky potrebné opatrenia**,

aby sa zabezpečilo, že členské štáty včas určia chránené morské oblasti v rámci smernice o vtákoch a smernice o biotopoch, a tak zvýšia úroveň istoty pri plánovaní projektov zo strany stavebných investorov a prispejú k cieľom EÚ v oblasti biologickej diverzity;

- bude považovať rozsiahlu integráciu veternej energie na mori do elektrických sietí za jednu z kľúčových záležitostí, ktorá bude predmetom ďalšieho skúmania v nadväznosti na zelenú knihu o európskych energetických sieťach, pričom sa zohľadnia aktuálne štúdie a práca zo strany európskych prevádzkovateľov prenosových sústav.